

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะด้านการบริหารของผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (ผอ.รพ.สต.) ในจังหวัดกาญจนบุรี

2. ประชากร

ประชากรที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (ผอ.รพ.สต.) โดยเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่แทน หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งหมดรวม 141 แห่ง ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มประชากรทุกหน่วยในจังหวัดกาญจนบุรี ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและประชากรที่ศึกษา จำแนกรายอำเภอ ในจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2555

ชื่ออำเภอ	จำนวนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
เมือง	22
ท่าม่วง	13
ท่ามะกา	15
พนมทวน	9
เลาขวัญ	13
บ่อพลอย	10
ห้วยกระเจา	6
หนองปรือ	7

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ชื่ออำเภอ	จำนวนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
ด่านมะขามเตี้ย	7
ไทรโยค	12
ทองผาภูมิ	13
สังขละบุรี	6
ศรีสวัสดิ์	8
รวม	141

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา โดยศึกษาจากแนวคิด ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

3.1 เนื้อหาของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ อายุราชการ เป็นแบบให้เลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง มีจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหาร ได้แก่ จำนวนเจ้าหน้าที่ ประเภทตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล การได้รับการอบรม หลักสูตรทางการบริหาร การศึกษาต่อเนื่อง เป็นแบบเติมคำในช่องว่างและเลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัจจัยสนับสนุนการบริหาร ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารด้านกำลังคน ปัจจัยสนับสนุนการบริหารด้านการเงิน ปัจจัยสนับสนุนการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ แบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดให้มีตัวเลือก 5 ระดับ คือ ปฏิบัติมากที่สุด ปฏิบัติมาก ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติน้อย ไม่ได้ปฏิบัติ จำนวน 22 ข้อ

ตอนที่ 4 สมรรถนะด้านบริหารสาธารณสุขของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 5 ด้าน รวม 53 ข้อ ประกอบด้วย

4.1 การกระทำและผลสัมฤทธิ์	จำนวน 11 ข้อ
4.2 การบริหารคนอื่นและการช่วยเหลือ	จำนวน 10 ข้อ
4.3 การใช้สิทธิพลและผลกระทบ	จำนวน 10 ข้อ
4.4 การรู้จัก	จำนวน 11 ข้อ
4.5 ประสิทธิภาพส่วนตัว	จำนวน 11 ข้อ

3.2 เกณฑ์ในการตอบแบบสอบถาม มีเกณฑ์ในการปฏิบัติ ดังนี้

คำตอบ	คะแนน
ปฏิบัติมากที่สุด	5
ปฏิบัติมาก	4
ปฏิบัติมากปานกลาง	3
ปฏิบัติน้อย	2
ไม่ได้ปฏิบัติ	1

ในกรณีที่เป็นการถามเชิงลบ จะมีเกณฑ์การปรับค่าคะแนน ดังนี้

คำตอบ	คะแนน
ปฏิบัติมากที่สุด	1
ปฏิบัติมาก	2
ปฏิบัติมากปานกลาง	3
ปฏิบัติน้อย	4
ไม่ได้ปฏิบัติ	5

ปฏิบัติมากที่สุด หมายถึง ท่านหรือหน่วยงานของท่านปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นประจำ (ปฏิบัติได้ตั้งแต่ร้อยละ 75-100 ของกิจกรรมนั้นๆ)

ปฏิบัติมาก หมายถึง ท่านหรือหน่วยงานของท่านปฏิบัติกิจกรรมนั้นบ่อยครั้ง (ปฏิบัติได้ตั้งแต่ร้อยละ 50-74 ของกิจกรรมนั้นๆ)

ปฏิบัติปานกลาง	หมายถึง ท่านหรือหน่วยงานของท่านปฏิบัติกิจกรรมนั้น บางครั้ง (ปฏิบัติได้ตั้งแต่ร้อยละ 25-49 ของกิจกรรมนั้นๆ)
ปฏิบัติน้อย	หมายถึง ท่านหรือหน่วยงานของท่านปฏิบัติกิจกรรมนั้น น้อยมาก (ปฏิบัติได้ตั้งแต่ร้อยละ 1-24 ของกิจกรรมนั้นๆ)
ไม่ได้ปฏิบัติเลย	หมายถึง ท่านหรือหน่วยงานของท่านไม่ได้ปฏิบัติ ปฏิบัตกิจกรรมนั้นเลย

3.3 การจัดระดับสมรรถนะด้านการบริหารงานสาธารณสุข ใช้เกณฑ์ในการจัดระดับ
แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย โดยใช้คะแนนสูงสุดลบด้วยคะแนน
ต่ำสุดและหารด้วยจำนวนระดับการวัดที่ต้องการตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1970 อ้างใน สมหมาย
คชนาม 2554: 35)

$$\begin{aligned}\text{ช่วงคะแนนในชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{3} \\ &= \frac{5 - 1}{3}\end{aligned}$$

การแปลผลคะแนน เป็นดังนี้

ระดับมาก	= มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.68 - 5.00
ระดับปานกลาง	= มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34 - 3.67
ระดับต่ำ	= มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 2.33

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย เมื่อผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเสร็จแล้วได้ดำเนินการดังนี้

4.1 การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Validity) โดยการนำแบบสอบถามถามที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (รายละเอียดในภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบเครื่องมือ และแก้ไขความถูกต้อง ชัดเจนของภาษาที่ใช้ความสมบูรณ์ของเนื้อหา แล้วพิจารณาตัดสินความเห็นที่สอดคล้อง จากนั้นจึงนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำเครื่องมือไปทดสอบหาความเที่ยง

4.2 การตรวจสอบหาความเที่ยง (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยผู้วิจัยได้เลือกทดสอบแบบสอบถามกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดราชบุรี จำนวน 30 ชุด เนื่องจากมีสภาพพื้นที่ใกล้เคียงกัน และคล้ายคลึงกัน แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha Cronbach Method) ของครอนบาค (Cronbach อ้างใน นิรัตน์ อิมามิ 2554)

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งชุดได้ เท่ากับ 0.96 โดยมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในแต่ละด้านเป็นดังนี้

1. ปัจจัยสนับสนุนการบริหาร ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.93
2. สมรรถนะของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.95

จากค่าความเที่ยงของแบบสอบถามดังกล่าวมีค่า > 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามชุดนี้สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ (นิรัตน์ อิมามิ 2554)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยสำรวจรายชื่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น

5.2 ขออนุญาตหน่วยงานโดยทำหนังสือจากสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขออนุญาตในการจัดเก็บข้อมูลจากนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี

5.3 ประสานงานกับสาธารณสุขอำเภอทุกอำเภอเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล โดยขอให้ช่วยส่งแบบสอบถามให้กับผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในวันประชุมประจำเดือน และตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 141 ฉบับ และกำหนดรับแบบสอบถามกลับคืนภายใน 4 สัปดาห์ กรณีที่แบบสอบถามได้ ไม่ครบถ้วนตามจำนวนที่ส่ง ผู้วิจัยจะติดตาม ทวงถามเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์เอง จากหมายเลขโทรศัพท์ส่วนตัวที่ทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดได้จัดพิมพ์ไว้ให้ทุกสถานบริการแล้ว

5.4 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน ความตรงประเด็นของแบบสอบถาม และลงรหัสในแบบสอบถาม เพื่อเตรียมบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

6.1 การจัดเตรียมข้อมูลในการวิเคราะห์ โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามการสร้างเครื่องมือลงรหัส และนำข้อมูลทั้งจากแบบสอบถามมาลงรหัสในแบบฟอร์มลงรหัส

6.2 ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

6.2.1 สถิติพรรณนา (*Descriptive Statistics*) ใช้บรรยาย พรรณนาข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหาร ปัจจัยสนับสนุนการบริหารของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ระดับสมรรถนะด้านการบริหารของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยต่อการบริหาร ปัจจัยสนับสนุนการบริหาร สมรรถนะด้านการบริหารงานสาธารณสุขของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในกรณีตัวแปรต้นเป็นข้อมูลที่วัดแบบต่อเนื่อง หรือแบบช่วงขึ้นไป ได้แก่ อายุ รายได้ อายุราชการ จำนวนเจ้าหน้าที่ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ทั้งนี้ต้องวิเคราะห์ข้อมูลก่อนว่าเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่จะทำการวิเคราะห์หรือไม่ โดยข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ มีดังนี้

- 1) ตัวแปรต้นและตัวแปรตามต้องเป็นข้อมูลแบบต่อเนื่อง
- 2) ข้อมูลแต่ละชุดต้องเป็นอิสระต่อกัน
- 3) ความสัมพันธ์ของตัวแปรต้องเป็นแบบเส้นตรง
- 4) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติ (α) โดยกำหนดที่ระดับ 0.05 การจัดการระดับ

ค่าความสัมพันธ์ (Davis, K. อ้างใน สมหมาย คชนาม 2554) ดังนี้

$r = 0.01 - 0.09$	ไม่มีความสัมพันธ์
$r = 0.10 - 0.29$	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
$r = 0.30 - 0.49$	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
$r = 0.50 - 0.69$	มีความสัมพันธ์ระดับสูง
$r = 0.70 - 1.00$	มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ในกรณีที่ข้อมูลเชิงกลุ่ม เช่น เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง การได้รับการอบรมหลักสูตรทางการบริหาร การศึกษาต่อเนื่อง ใช้การทดสอบ chi-square วิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับสมรรถนะการบริหารงานด้านสาธารณสุขของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล